

Latvijas etniskās minoritātes un
to pārstāvniecība starpkaru
perioda Saeimā

Valters Ščerbinskis

Rīgas Stradiņa Universitāte

Etniskās minoritātes

Latvijas minoritāšu etniskais sastāvs (1935):

Krievi	10,6%
Ebreji (žīdi)	4,8%
Vācieši	3,2%
Poļi	2,5%
Baltkrievi	1,4%
Lietuvieši	1,8%
Igauņi	0,4%

Etniskās minoritātes

- Krievi

Ieceļošana Latvijā

Statuss pirms 1918

Sociālais faktors: pilsēta un lauki

Reliģiskais faktors: pareizticīgie un
vec ticībnieki

Būtiskas sociālās, politiskās atšķirības

Etniskās minoritātes

- Ebreji (žīdi)

Ieceļošana Latvijā

Statuss pirms 1918

Sociālais faktors: vienojošs

Ģeogrāfiskā izcelsme: Kurzeme, Vidzeme,
Latgale, Rīga

Reliģiskais faktors vienojošs; liela politisko
virzienu daudzveidība

Etniskās minoritātes

- Vācieši

Ieceļošana Latvijā

Statuss pirms 1918

Sociālais faktors: nevienveidīga, taču ar relatīvi materiāli pārticīgāko eliti; tendence urbanizācijai

Konfesionāli vienota, dažādas ekonomiskās intereses

Latvijas etnopolitika

- Liberāla konstitūcija, nepastāv formāli ierobežojumi
- Skolu autonomija
- Valodu politika
- Ekonomiskie un sociālie jautājumi (agrārā reforma)
- Ārvalstu faktors
- Savstarpējās attiecības sabiedrībā

Etniskās minoritātes Saeimā

- Skaits

Satversmes sapulce (150 locekļi) – 6 vācieši, 4 krievi, 8 ebreji (no viņiem divi LSDSP)

1. Saeima – 6 vācieši, 3 krievi, 6 ebreji, 1 polis
2. Saeima – 6 vācieši (viens no latviešu saraksta), 5 ebreji, 5 krievi (t. sk. J. Pommers), 2 poļi
3. Saeima – 6 vācieši, 6 krievi (t. sk. J. Pommers), 5 ebreji, 2 poļi
4. Saeima – 6 vācieši, 3 ebreji, 6 krievi (t. sk. J. Pommers), 2 poļi

Etniskās minoritātes Satversmes sapulcē

- Vācieši:

Vācu demokrātiskā partija

Vācu tautas partija

Vācu progresīvā partija

Vācu vienības partija

Vācu reformas partija

- Krievi:

Krievu bezpartejiskā grupa

Krievu nacionāldemokrātiskā grupa

- Ebreji (žīdi):

Ebreju nacionāldemokrātu partija

“Agudas Jisroel”

“Ceire-Cion”

Ebreju bezpartejiskā grup[a

Ebreju cionistu grupa

Etniskās minoritātes Saeimā

Pārstāvētās partijas

- Vācieši:

Latvijas Vācu baltiešu partija

- Ebreji:

“Agudas Jisroel”

Žīdu apvienotais nacionālais bloks

Reliģisko cionistu organizācija “Mizrahi”

Latvijas apvienotā cionistu sociālistiskā partija “Ceire Cion”

Latvijas Ebreju sociāldemokrātiskā strādnieku organizācija
“Bunds”

Etniskās minoritātes Saeimā

Krievu:

1. Saeimā: Krievu nacionāldemokrātu partija, Vecticībnieku centrālā komiteja
- 2., 3. Saeimā: Krievu pagastu un sabiedrības darbinieku apvienotā frakcija, Pareizticīgo vēlētāju un krievu apvienoto organizāciju bloks, Vecticībnieku frakcija, Apvienotā vecticībnieku frakcija.
4. Saeimā: Krievu vecticībnieku darba tautas frakcija, Pareizticīgo un vecticībnieku vēlētāju un apvienoto krievu organizāciju frakcija, Krievu zemnieku apvienības un krievu sabiedrisko darbinieku frakcija, Latvijas pagastu un apriņķu pašvaldību krievu darbinieku savienība

Etniskās minoritātes Saeimā

- Pazīstamākie Saeimas deputāti no minoritāšu sarakstiem

Liberālis Pauls Šīmans

Konservatīvie Vilhelms Firkss, Jānis Pommers,
Morduhajs Dubins

Meletijs Kaļistratovs (sociālists)

Makss Lazersons (cionists sociālists)

Ruvins Vitenbergs (konservatīvais; klusētājs)

Markuss Nuroks (cionists, “kreisās valdības tēvs”)

Daži secinājumi

Partijas

- Ļoti izteikts latvisko un minoritāšu partiju dalījums; nedaudzi izņēmumi
- Dažādas sekmes elektorālajā cīņā
- Nav iekšējās vienotības, liela fragmentācija (izņemot vāciešus), liela ideoloģiskā daudzveidība un nestabilitāte

Daži secinājumi

Partiju politika

- Minoritāšu vidū gandrīz nav pretenziju uz nacionāla līmeņa politiku
- Tautsaimnieciskās un sociālās politikas nostādnes atšķirīgas, nereti konfliktējošas
- Vienojošas nostādnes etnopolitikas jautājumos, bet arī ne vienmēr